

Notat

Folkeoplysningsloven – gudsdyrkelse og kirkelige handlinger

Baggrund

I brev af 2. december 2013 har Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) henvendt sig til Kulturministeriet vedr. en tolkning af virkningsområdet og rækkevidden af begrebet gudsdyrkelse, da de mener, at der er en uoverensstemmelse mellem folkeoplysningslovens § 33, stk. 3 og bekendtgørelsens § 9, stk. 2. I loven nævnes ikke begrebet gudsdyrkelse, men alene kirkelige handlinger, hvorfor DUF mener, at gudsdyrkelse må være en rent sproglig tilføjelse til begrebet kirkelige handlinger, sådan at det sidestiller organisationer med anden religiøs observans med folkeoplysende organisationer, der er tilknyttet folkekirken.

Gældende ret

Af folkeoplysningslovens § 33, stk. 3 fremgår det, at: *"Aktiviteter for børn og unge af idébestemt, politisk og religiøs art skal sidestilles med anden folkeoplysende aktivitet for børn og unge."*

Denne formulering kom ind i forbindelse med den nye hovedlov i 2000 (L 480). I bemærkningerne til lovforslaget står der følgende:

"Aktiviteter for børn og unge af idébestemt, politisk og religiøs art skal sidestilles med anden folkeoplysende aktivitet for børn og unge. De nævnte aktiviteter kan derfor ikke undtages fra kommunens generelle tilskudsordninger, men der kan som ved øvrige folkeoplysende aktiviteter for børn og unge fastlægges forskellige satser for denne støtte alt efter aktivitetens indhold og funktion."

Det fremgår af Karnovs bemærkninger til § 33, stk. 3., at: *"Egentlige kirkelige handlinger er ikke omfattet. Der er dog ikke noget til hinder for, at børne- og ungdomsarbejde kan modtage støtte til folkeoplysende aktiviteter, selv om enkelte aktiviteter af kommunalbestyrelsen anses for at være kirkelige handlinger. Aktiviteter af denne karakter, som f.eks. dåb, konfirmation eller konfirmationsforberedelse, kan dog ikke indgå i tilskudsgrundlaget."*

I den gældende bekendtgørelse (nr. 1251) står der i § 9, stk. 1., at: *"Kommunalbestyrelsen yder tilskud til idræt samt idébestemte og samfundsenngagerende, herunder religiøse, aktiviteter for børn og unge under 25 år, jf. folkeoplysningslovens § 15".* I bestemmelsens stk. 2, 2. pkt., står der videre, at: *"Der kan ikke ydes tilskud til aktiviteter, som har karakter af gudsdyrkelse eller kirkelige handlinger, herunder afholdelse af gudstjeneste, dåb, konfirmation eller konfirmationsforberedelse."*

Historik

Baggrunden for bestemmelserne går blandt andet tilbage til *Betænkning om vilkår for tilskud til folkeoplysning* fra 1989, som dannede grundlag for revisionen af folkeoplysningsloven (ny hovedlov) i 1990. Her står bl.a., at loven skal sikre ligebe-

handling af idébetonende arbejde (s. 63), og at *"fritidsvirksomhed for børn og unge af politisk og religiøs art ikke må diskrimineres."* (s. 68).

Det førte til, at formuleringen om, at aktiviteter for børn og unge af idébestemt, politisk og religiøs art skal sidestilles med anden folkeoplysende aktivitet for børn og unge, kom ind i forbindelse med lovrevisionen i 1990 (§ 3, stk. 1, 3. pkt.).

For så vidt angår spørgsmålet om, hvilke aktiviteter en folkeoplysende forening kan modtage støtte til fremgår det, at den daværende undervisningsministers svar på spm. 39 i forbindelse med lovbehandlingen af L 189 (1999-2000): *"Der vil dog ikke være noget til hinder for, at et børne- eller ungdomsarbejde kan modtage støtte til folkeoplysende aktiviteter selvom enkelte aktiviteter af folkeoplysningsudvalget anses for gudsdyrkelse. Aktiviteter med karakter af gudsdyrkelse, dvs. egentlige kirkelige handlinger som f.eks. afholdes af gudstjeneste, dåb, konfirmation og konfirmationsforberedelse, vil dog ikke kunne indgå i tilskudsgrundlaget."*

Det følger endvidere af folkeoplysningsloven, at det er kommunalbestyrelsen, der træffer den konkrete afgørelse, jf. bekendtgørelsens § 9, stk. 2. Yderligere fremgår det, at den daværende undervisningsministers svar på S 2381 (1998/1999), at: *"Hvis et folkeoplysningsudvalg som begrundelse for en afvisning blot henviser til, at der er tale om egentlig gudsdyrkelse, er pligten til at begrunde en afgørelse ikke opfyldt. Det må nærmere begrundes, hvorfor folkeoplysningsudvalget finder, der er tale om gudsdyrkelse."*

Konklusion

Udgangspunktet i folkeoplysningsloven er, at kommunalbestyrelsen skal sidestille aktiviteter for børn og unge af idébestemt, politisk og religiøs art med anden folkeoplysende aktivitet for børn og unge. Derfor skal kommunalbestyrelsen i udgangspunktet forholde sig til, om foreningerne opfylder de generelle krav til at være en folkeoplysende forening, jf. § 4, der kan modtage tilskud og få anvist lokaler. De skal derimod ikke forholde sig til om foreningens formål har religiøs, politisk eller anden karakter.

Herefter følger, at der skal ske en vurdering af foreningens konkrete aktiviteter, da det fremgår af bekendtgørelsen, at der ikke kan ydes tilskud til aktiviteter, som har karakter af gudsdyrkelse eller kirkelige handlinger, herunder afholdelse af gudstjeneste, dåb, konfirmation eller konfirmationsforberedelse.

I forbindelse med lovbehandling af lovændringen i 1999/2000 fremgår det, at der ikke kan gives tilskud til aktiviteter med karakter af gudsdyrkelse, det vil sige egentlige kirkelige handlinger. Her sidestilles de to begreber, og ministeriet ser derfor ikke, at der er en uoverensstemmelse mellem loven og bekendtgørelsen.

Det er kommunalbestyrelsen/folkeoplysningsudvalget, som konkret vurderer og træffer afgørelse om, hvorvidt en aktivitet kan betegnes som gudsdyrkelse/kirkelig handling, og der således skal ske fradrag i foreningens tilskud. Kommunalbestyrel-

sen har pligt til at begrunde vurderingen nærmere, det vil sige, det er ikke tilstrækkeligt blot at henvise til, at der er tale om gudsdyrkelse.